

" ...

#### I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

Dava dilekçesinde açıklanan iptal gerekçesi özetle şöyledir:

##### 1- Konunun Analizi

Konuya Sayıştay'ı, onun işlevi ve niteliğini inceleyerek yaklaşalım:

Sayıştay'ı düzenleyen Anayasa'nın 160 inci maddesi, Anayasa'nın Cumhuriyetin temel organlarını düzenleyen "Üçüncü Kısım", "YARGI"yı düzenleyen "Üçüncü Bölüm"ünde yer almıştır.

Görülüyor ki; Sayıştay bir yüksek yargı organı olarak düşünölmek suretiyle, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Uyuşmazlık Mahkemesi, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu gibi yargısal organlarla aynı bölümde düzenlenmiştir.

Nitekim daha sonra, dilekçemizin diğeri ilgili bölümlerinde daha da ayrıntılı biçimde sunacağımız gibi, Anayasa'nın 160 inci maddesine göre; Sayıştay'ın kesin hüküm verme ve denetim gibi iki temel görevi vardır.

Sayıştay, Genel ve Katma Bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetleyecektir.

Bunun yanında sorumluların hesap ve işlemlerini hükme bağlayacaktır.

Yine Anayasa'nın 160 inci maddesinin, Sayıştay kararları aleyhine idari yargı yoluna başvurulamayacağı hakkındaki hükmü, Sayıştay'ca verilen kararların bir yüksek yargı organı kararı olmasının doğal bir sonucudur.

Sayıştay, 160 inci maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi; "Bir hesap mahkemesidir".

Aynı maddenin gerekçesinde, "Ancak kuruluşun yüksek mahkemelerin kuruluşuna benzememekle beraber bazı hesap konularında kesin hüküm verdiği için yüksek mahkeme olarak kabul edilmiştir. Silahlı Kuvvetlerin elinde bulunan devlet mallarının TBMM adına denetlenmesi hizmetin gerektirdiği gizlilik gözönüne alınarak ayrı bir usule tabi tutulmuştur" denilmektedir.

Sayıştay'ın bu nitelikleri nedeniyledir ki; yine aynı maddede yani, 160 inci maddede "Sayıştay'ın başkan ve üyelerinin teminatı kanunla düzenlenir" denmektedir.

Bütün bu sunulan nedenler karşısında, hiç kuşkusuz yok ki; yargıyla ilgili genel hükümler, yargı bağımsızlığı yargıç güvencesi gibi esasları düzenleyen Anayasa'nın 9, 138, 139 ve 140 inci maddelerindeki ilkeler Sayıştay ve onun başkan ve üyeleri için de geçerlidir.

Mahkeme bağımsızlığının iki ana unsuru vardır. Bunlardan birincisi yargı bağımsızlığı, diğeri ise yargıç güvencesidir.

**Esas Sayısı : 1990/39**  
**Karar Sayısı: 1991/21**

Bu kavramlardan her biri, bağımsızlık müessesesinin birer yüzünü oluşturmaktadır. Yargı bağımsızlığı ile yargıcın objektif bağımsızlığı, yargıç güvencesi ile de yargıcın kişisel bağımsızlığı ifade edilmektedir. Bu iki kavram birbirini tamamlayan kavramlardır. Bunlardan biri olmadan diğerrinin varlığından söz edilemez.

Yargıç güvencesi, yargıcın kişiliğini, iradesini, iç dünyasını her türlü dış etkidenden masun kılmayı amaçlamaktadır.

Yargıcın Anayasa'ya, kanuna, hukuka uygun olarak vicdani kanaatine göre karar vermesi, ancak bu masuniyeti gerçekleştirmekle mümkün olabilecektir.

Esasen vicdani kanaat tabiri, yargıç güvencesinin sübjektif içeriğe sahip olduğunu, yargıcın moral dünyasını, kişiliğini, iradesini, iç dünyasını ilgilendirdiğini çok açık bir şekilde belirlemektedir.

Yargıçların azledilememeleri, emekliye sevk edilememeleri, aylık ve ödeneklerinden yoksun kılınamamaları, yargıçların başka bir görev yapamamaları, rızaları dışında görevlerinin ve görev yerlerinin değiştirilememesi, görülmekte olan bir dava dolayısıyla yasama meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaması ve görüşme yapılamaması, yargıcın vereceği kararlarda korkuya, kuşkuya ve etkiye kapılmamasını sağlamaya, daha doğrusu yukarıda arzedilen masuniyeti sağlamaya yönelik esaslardır.

Kuşkusuz "mahkeme bağımsızlığını", "yargıç güvencesini" zedeleme, başka bir ifadeyle, yargıcı etki altında tutma, belli olaylarla sınırlı değildir. Bu nedenle yargıcın iç dünyasını, iradesini, iç alemini etkileyecek, onun Anayasa'ya, kanuna, hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre karar vermesini engelleyecek veya sakatlayacak her etken yargıç güvencesini zedeleyecek, onu tahrip edecek ve hatta ortadan kaldırabilecektir.

O nedenle, yargıç güvencesini gerçekleştirmek, buna ilişkin olayların ve etkenlerin bir bölümünü değil, bu etkenlerin tümünü dikkate almakla mümkündür.

Hukuk devleti ilkesi, ancak anlamlı ve yaratıcı bir tutumla uygulandığı zaman vatandaşa bir güvence sağlayabilir. Onun içindir ki, mevcut hukuk kurallarını hukuk devleti ilkesini gerçekleştirmek iddiası ile uygulayanlar ve bu iddia ile yeni hukuk kuralları oluşturanlar büyük bir sorumluluk duygusuyla davranmak zorundadırlar.

Sayıştay Yasası'nda bu Yasa ile yapılan değişiklikler, mahkeme bağımsızlığını, yargı bağımsızlığını ve yargıç güvencesini zedeleyen değişikliklerdir. Sayıştay'ı ve Sayıştay'ın yargıç görevi yapan Başkan ve üyelerini iktidar partisinin etkisine, güdümüne sokabilecek, onları bir siyasal partiye bağımlı ve o siyasi partinin etki alanına girmeye özendirecektir. O siyasi partinin Sayıştay'da görev yapacak insanları kendi yandaşları arasından seçmesine olanak verecek bir düzenlemedir.

Yukarıda sunulduğu gibi, Sayıştay'ın bir görevi de genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemektedir.

Bu denetim, yürütmenin idaredaki işlemlerinin denetimidir. Hem de sonuçta hükme esas olabilecek bir denetimdir.

Başka bir ifadeyle, bu denetim iktidarın denetimidir.

İktidarın denetiminin, iktidar partisinin belirleyeceği insanlar eliyle yapılması, o denetimden bekleneni sağlaması her zaman kuşkuludur.

Böyle bir denetim ancak iktidar karşısında bağımsız ve tarafsız olan insanlar eliyle yapıldığında anlamlı ve geçerlidir.

Şimdi biraz da, Sayıştay Başkan ve üyelerinin seçiminde önemli bir işleve sahip kılınan Komisyonu Anayasamız karşısında görev, yetki ve fonksiyonuna bir göz atalım:

Yasama meclisi komisyonları genel olarak içtüzük hükümleri uyarınca, kimi hallerde de, istisnai olarak Anayasa hükümleri uyarınca kurulurlar.

Komisyonlar, onları kuran ve onlara görev ve yetkiler veren Meclis'e bağlı olup, tâbi (bağımlı) bir durumdadırlar. Asli bir takım yetkilere sahip bulunmamaktadırlar; çünkü komisyonların yetkileri, işlevleri nedeniyle, bağlı bulundukları Meclisten kaynaklanır.

Yasama meclisi komisyonlarının temel işlevi, yasama faaliyetinde meclise yardımcı olmaktır. Bir kanun tasarı ve teklifinin önce komisyonlarda incelenmesi,-bir yandan bunların meclis genel kurulunda daha süratli görüşülebilmelerini kolaylaştırdığı gibi, öte yandan da, komisyonu oluşturan üyelerin belli konulardaki bilgi, birikim ve uzmanlıklarından yararlanarak, yasa metninin oluşturulmasında açıklığın ve giderek de düzenlemelerin hukuk tekniğine uygun olarak kaleme alınmasını sağlamaktır. Kısaca komisyonlar, yasama meclisi genel kurul görüşmelerine temel olacak metni geliştirmek amacıyla ön çalışmalar yapan ve meclise bağlı ve bağımlı kuruluşlardır. Nitekim Fransız kamu hukukçularından Joseph Barthelemy'nin de belirttiği gibi "Komisyonlar her mecliste, o meclisin üyelerinden belli bir bölümünün seçilmeleriyle kurulan ve kural olarak rapor sunma yoluyla meclis çalışmalarını hazırlayan organizmalardır."

Türk Anayasa Mahkemesi de değişik tarihlerde verdiği kararında, "... komisyonların çalışmalarının, kanun tasarı ve tekliflerini Meclislerin Genel Kurulları adına inceleyerek düşüncelerini belirtmekten başka bir anlamı ve etkisi olmadığı, sonunda konuya Meclislerin tamamen hakim oldukları ve kendi iradelerine göre tam bir serbestlik içinde işi karara bağladıkları ..." görüşündedir. (Bkz. E. 1975/145, K. 1975/198, KT. 14.10.1975 Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı: 13, S. 564, Aynı yönde Bkz. E. 1967/41, K. 1969/57, KT. 25.10.1969, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı: 8, S. 34)

Anayasa'da öngörülen (md. 162/2 ve md. 164/2) Bütçe Komisyonu da bütçe kanunu tasarısı ile kesin hesap kanunu tasarılarını olgunlaştırıp Genel Kurula sunmakla yetkilendirilmiş bir komisyon olup, işlevsel açıdan kanun tasarısını inceleyip Meclis Genel Kuruluna bunu sunmakla yetinir.

Anayasa'da öngörülmüş olan Bütçe Komisyonu'nun yetkileri de bu işlevi ile sınırlıdır. Bu bakımdan, komisyonlara ve Bütçe Komisyonu'na, yasa ile de olsa TBMM ne ait bir yetkinin verilmesi söz konusu olamaz. Zira Sayıştay'a üye seçimi, maddi anlamda yasama faaliyeti olmayıp idari nitelikte bir işlemdir ve TBMM nin istisnai olarak kullandığı bu yetkinin kendine bağlı ve bağımlı olan bir kuruluşa, yani Plan ve Bütçe Komisyonu'na devretmesi hukuken mümkün değildir. Zira Anayasa uyarınca (Any. md. 6) "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz."

21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun değişiklik öncesi 5 ve 6 ncı maddeleri uyarınca, Sayıştay birinci başkan ve üyeleri de TBMM Bütçe Karma Komisyonu tarafından seçiliyor ve seçim sonucunun Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu'nu ayrı ayrı oylamalarına sunuluyordu. İki ay içinde sonuç alınamazsa Karma Komisyon kararı kesinleşiyordu. Bu düzenleme biçimi o tarihte yürürlükte olan 1961 Anayasası'nın öngördüğü çift meclis sistemi uyarınca bir zorunluluktan kaynaklanıyordu. Zira, iki meclisli bu sistemde, meclislerin birlikte yapacakları toplantılar 1961 Anayasası'nda istisnai olarak tek tek belirtilmişti. Bu haller dışında meclisler birleşik toplantı yapamayacakları için meclislerin her ikisine de hizmet edecek TBMM sürekli karma komisyonların kurulması öngörülmüştü: Dilekçe Karma Komisyonu, Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu, Kitaplık Karma Komisyonu gibi. İşte Sayıştay üyeleri seçme yetkisi de zorunluluk olarak tıpkı öteki karma komisyonlar gibi, her iki meclis (Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu) üyelerinden oluşan Bütçe Karma Komisyonuna verilmişti. Oysa, 16 Haziran 1934 tarih ve 2514 Sayılı "DİVANI MUHASEBAT KANUNU" uyarınca, 1924 Anayasası'nın tek meclis sisteminde, Sayıştay üyeleri doğrudan TBMM tarafından seçilmekteydi. Halen yürürlükte olan 1982 Anayasası ile tekrar tek meclis sistemine dönmüş olması karşısında, bundan böyle Sayıştay Başkan ve üyelerinin seçimi de doğrudan TBMM tarafından yapılması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütçe Komisyonu'nda iktidara Anayasa'yla tanınan sayısal üstünlük, iktidarın plan ve bütçe yapma görevini yerine getirmeyi kolaylaştırmak için öngörülmüştür.

Ayrıca, Anayasa'ya göre bir hesap mahkemesi olan Sayıştay ise bu bütçenin harcamalarını nihai olarak denetlemekle yükümlüdür. Gereğinde yargılama yapacaktır.

Yasa Bütçe Plan Komisyonu'ndaki sayısal üstünlüğü, iktidarın partizanlık emellerini gerçekleştirmek amacı dışında kötüye kullanılmasına olanak vermektedir. Bu yolla bütçeyi yapan organ, bütçeyi denetleyecek organı seçmek hakkına kavuşturulmaktadır.

## 2- Yasanın I inci Maddesinin. Anayasa'ya Aykırılığı:

A. Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinde yapılan değişiklikten önce Sayıştay Kanunu'nun Başkan ve üyelerin nitelikleri başlıklı 4. maddesinin Birinci Başkan ve üyelerin genel niteliklerini düzenleyen (I) numaralı bendine göre; Sayıştay Birinci Başkanı ve Üyesi olabilmek için (21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun, RG. 3 Kasım 1990-20684) hukuk, siyasal bilgiler, iktisat fakülteleri ile iktisadi ve ticari ilimler akademilerinden, yani hukuk, ekonomi ve maliye ağırlıklı belli yüksek öğrenim, kurumlarından mezun olmak, mali, iktisadi konularla ilgili görevlerde en az 10 yıl başarı ile çalışmış olmak gerekiyordu.

3677 sayılı Kanunla bu hüküm değiştiriliyor ve Sayıştay birinci başkam veya üyesi seçilebilmek için en. az dört yıllık her hangi bir yüksek öğrenim kurumundan mezun olmak yeterli sayılıyor ve mali ve iktisadi konularla ilgili görevlerde en az 10 yıl başarı ile çalışmış olmak şartları artık aranmıyor.

Sayıştay Kanunu'nun 4. maddesinin (II) numaralı bendinde değişiklikten önce, Sayıştay Birinci Başkanı veya üyesi seçilebilmek için Yasada sayılan görevlerde çalışmış olmak da özel olarak aranıyordu.

832 sayılı Kanun'un sisteminde dikkat edilmesi gereken önemli nokta, Sayıştay Birinci Başkanının kaynağı ile Sayıştay üyeliğinin kaynaklarının birbirinden farklı olması idi.

**Esas Sayısı : 1990/39**  
**Karar Sayısı: 1991/21**

Gerçekten, herhangi bir müsteşar, müsteşar yardımcısı veya profesör veya genel ve katma bütçeli dairelerin genel müdürleri genel şartlara sahip olma koşulu ile Sayıştay Birinci Başkanı seçilebileceği halde, Kanuna göre yalnız Maliye Bakanlığı kuruluşuna dahil kurumlarda müsteşar, müsteşar yardımcısı ve genel müdür ve genel müdür yardımcısı görevlerinde bulunanlar, Sayıştay üyesi seçilebiliyorlardı.

Nitekim, Sayıştay Kanunu'nun eski 6. maddesi 1/3, 2/3 oranlarının hesabı ile ilgili hükmünde açıkça "Maliye Bakanlığı kontenjanı" ifadesini kullanmaktadır.

Bu suretle Sayıştay ve Maliye Bakanlığı teşkilatında yetişmiş, görevin gerektirdiği niteliklere sahip, mesleğe ilişkin uygulama yeteneğini edinmiş elemanlar 2/3 ve 1/3 oranında Sayıştay üyeliğinin tek kaynağını teşkil ediyordu.

Sayıştay birinci başkanlığı ve Sayıştay üyelerinin üçte biri için bu özel şartlar 3677 sayılı Kanunla çok önemli derecede değiştirildi. Sayıştay Kanunu'nun 4. maddenin (A/b) bendine bakanlık ve valilikte, (A/c) bendine herhangi bir kamu kurumunda genel müdürlük veya başkanlık ve (B/a) bendine Sayıştay savcı yardımcılığı görevlerinde bulunmuş olmak eklenmek ve (A/f) bendi (A/d) bendi olarak tamamen değiştirilerek herhangi bir bakanlığın teftiş kurulu veya Maliye ve Gümrük Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulup Başkanlığı yapmış olmak yeterli sayılmak suretiyle kaynak Maliye Bakanlığı dışına kaydırıldı ve görevin gerektirdiği niteliklere ve mesleğe ilişkin uygulama yeteneklere sahip oldukları şüpheli yeni çevrelere yönelerek, kaynak önemli ölçüde genişletildi.

Öte yandan 4. maddenin (A/e), (C/c) bentleri kaldırılmak suretiyle Vergiler Temyiz Komisyonu Başkanlığı, Daire Başkanlığı ve üyeliği (Her ne kadar Vergiler Temyiz Komisyonu 2576 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin 2 nci bendi ile kaldırılmış ise de bu Komisyonun başkanları, daire başkanları, üyeleri vergi mahkemeleri yargıcı olarak görev yaptıkları için Sayıştay Birinci Başkanı veya üyesi seçilmek niteliğini kazanmışlardı), (A/i) bendi değiştirilmek suretiyle Maliye ve Gümrük Bakanlığı Tetkik Kurulu Başkanlığın Bankalar Yeminli Murakıplığı Kurulu Başkanlığı (B/d) ve (C/d) bentleri kaldırılmak suretiyle de Maliye ve Gümrük Bakanlığı başmüfettişliği, başhesap uzmanlığı, bankalar yeminli başmurakıplığı, (C/b) bendi değiştirilmek suretiyle de Maliye Ve Gümrük Bakanlığı teşkilatına dahil genel müdür yardımcılığı görevlerinde bulunanların Sayıştay Birinci Başkanı veya üyesi seçilme olanakları kaldırıldı. Başka bir ifade ile görevin gerektirdiği niteliklere sahip ve mesleğe ilişkin uygulama yeteneklerine sahip olanlar kaynak dışında bırakıldı. (Bu durum artık, hukuk veya siyasal bilgiler fakültelerinden mezun olmuş ve 10 hatta 15 yıl mali ve ekonomik konularla ilgili görevlerde çalışmış bir Maliye ve Gümrük Bakanlığı başmüfettişi Sayıştay üyeliğine seçilemeyeceği halde, eğitim fakültesi mezunu bir Milli Eğitim Bakanlığı müsteşar yardımcısı veya ilahiyat fakültesi mezunu bir genel müdür veya daha fenası spor akademisi mezunu bir genç eski bakan, Sayıştay üyesi ve Sayıştay Birinci Başkanı seçilebileceklerdir.)

2. Sayıştay'ın bir yüksek mahkeme olup olmadığı, olabılıp olamayacağı, 1982 Anayasası'nın bu düzenleme şekline göre bile bir yüksek mahkeme sayılıp sayılmayacağı ve hatta Anayasa'nın düzenleme şeklinin doğruluğu ve yerindeliği konusundaki tartışmalara girmeden;

- Sayıştay'ın 1961 Anayasası'ndan farklı olarak Anayasa'nın yargı bölümünde düzenlenmiş olması;

- 160 inci maddenin;

- Birinci fıkrasında "sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak"; "kanunlarla verilen . . . hükme bağlama hakkında . . . karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler." "Bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamaz." ifadeleri;

- İkinci fıkrasının tamamı;

- Üçüncü fıkrasının "mensuplarının nitelikleri", "Başkan ve üyelerinin teminatı" ifadesi; nazarı itibara alındığında 1982 Anayasası'nın Sayıştay'ı denetleme ve inceleme mercii olmak yanında, aynı zamanda bir yargı mercii olarak da örgütlediği kabul edilebilir.

Konumuz bakımından önemi sebebiyle belirtelim ki, "Bir mercii kaza organı olarak vasıflandırılabilmesi için, kazai bir usul uygulamasından başka, üyelerinin de bağımsız olması ve hakim niteliğini haiz ve hakim statüsünde bulunması da şarttır." Sayıştay'ın bir yargı mercii olduğu kabul edilince üyelerinin de bağımsız olması, hakim niteliğini haiz ve hakim statüsünde olmaları gerekir. Bu sebeptir ki, Anayasa'nın 160. maddesi Sayıştay'ın "kuruluşu", "işleyişi", . . . Sayıştay "mensuplarının nitelikleri" ve "Başkan ve üyelerinin teminatı"nın kanunla düzenler meşini öngörürken Kanunkoyucu'ya geniş bir takdir yetkisi vermiş değildir. Gerçekten, 1982 Anayasası'nın sistematığına göre Sayıştay Yargı Bölümünde yer aldığına göre, Kanunkoyucu bu düzenlemeleri yaparken Sayıştay'ın fonksiyonunun gerektirdiği zorunluluklar dışında (Nitekim, Anayasa'nın 140. maddesinde "İdari yargının özellikleri", 156. ve 157. maddelerinde "askerlik hizmetlerinin gerekleri"nin gözönünde tutulacağını öngörmüştür.) başka bir ifade ile "bütçe yargısının özellikleri" veya "hesap mahkemesi olmanın gerekleri" dışında, Anayasa'nın yargı bölümünün genel hükümlerini, özellikle, 138, 139 ve 140. maddelerini, gözönünde tutmak zorundadır. Kanunkoyucu Anayasa'nın bu hükümlerine aykırı düzenlemeler yapamaz.

Kanunkoyucu Sayıştay meslek mensupları ile Birinci Başkan ve üyelerinin kaynağı, başka bir ifade ile "üyelerinin nitelikleri"ni tayin ve tespit konusunda da geniş bir takdir yetkisine sahip bulunmamaktadır. Kanunkoyucu Anayasa'nın 140. maddesinde sözü edilen "hakim niteliği" kavramı ile bağlıdır. Kaldı ki, yukarıda belirttiğimiz gibi, bir kuruluşa yargı mercii diyebilmek için "üyelerinin de bağımsız olması ve hakim niteliğini haiz ve hakim statüsünde bulunması da şarttır." (Any. Mhk. E. 1966/16, K. 1966/28, T. 27 Haziran 1966).

Kanunkoyucu nün Sayıştay üyelerinin "Hakim niteliği"ni tayin ve tespit konusunda, adli yargı hakimlerine göre, takdir yetkisi "bütçe yargısının özellikleri" veya "bir hesap mahkemesi olmanın gerekleri" ile sınırlı bulunmaktadır. Gerçekten "yargı organlarının görev alanları ve yapı türleri yönünden nesnel ayrılıkları yanında bu organlarda görev yapacak hakim ve savcılarının öğretim-egitimleriyle yetişme düzeni bakımından ayrılıkları ..." zaten gerekli bulunmaktadır.

Nitekim, Anayasa'nın kamu hizmetlerine girme hakkını düzenleyen 70. maddesine göre, menfi bir şekilde ifade edilmiş olmakla birlikte Kanun-koyucu, Sayıştay üyeliğinin meliklerini tayin ve tespit ederken "görevin gerektirdiği nitelikleri" ayrıca aramak zorunda da bulunmaktadır. Gerçekten, "bu kimselerin . . . görevlerini gereği gibi yerine getirebilmesi için bütün devlet görevlilerinde aranan belli yaşta ve sağlam olma koşullarından, başka, bir yandan ahlak ve seciye, öbür yandan hukuki ve genel bilgi yönünden bir takım niteliklere sahip olmaları zorunludur." (Any, Mhk. E. 1966/11, K. 1966/44, T. 29 Kasım 1966). Ve gene Kanunkoyucu Anayasa'nın 140. maddesine göre "hakimliğin bir meslek" olduğunu gözönünde tutmak ve "hukuki ve genel bilgi yönünden nitelikleri de belli bir genel öğrenim ve hukuk öğrenimi yapmış olma mesleğe ilişkin uygulama yeteneğini edinmiş bulunma yolunda açıklanabilecek temel kurallara ..." uymak zorundadır.

Sayıştay üyelerinin niteliklerini tespit ederken Kanunkoyucu, adliye hakimlerinin hukuk fakültesi mezunu olmaları yerine bu defa tıpkı 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun yukarıya açıklanan eski 4. maddesinin (I) numaralı bendinde veya Danıştay üyeliği veya Sayıştay Savcısı ve savcı yardımcılarını için olduğu gibi, hukuk fakültesi veya programlarında hukuk bilgisine yer veren ve aynı zamanda ekonomi ve maliye alanlarında eğitim yapan iktisat ve siyasal bilgiler fakülteleri ile iktisadi ve ticari bilimler akademileri mezun olmalarını yeterli sayacak bir takdir yetkisine sahip olabilmek, yeni 4. maddede olduğu gibi herhangi bir yüksek öğrenimi yeterli göremez. (Her ne kadar Danıştay üyesi olabilmek için her hangi bir yüksek öğretim kurumundan mezun olmak yeterli görünüyorsa da Danıştay Kanununun 14. maddesinin üçüncü bendine göre dava dairelerinde ayrılacak üyelerin "hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yer veren siyasal bilimler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında" yüksek öğretim görmüş olmaları gerekir.).

Bunun gibi, Sayıştay üyeliği için "görevin gerektirdiği nitelik"lerden biri olarak kabul edilmesi gereken ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu ile aranılan genel şartlardan biri olan "mali ve iktisadi konularla ilgili görevlerde en az 10 yıl başarı ile çalışmış olma" şartının kaldırılması; bakanlık, valilik, herhangi bir kamu kurumunda genel müdürlük veya herhangi bir bakanlıkta teftiş kurulu başkanlığı yapmış olmanın yeterli sayılması da "mesleğe ilişkin uygulama yeteneğini edinmiş bulunma" şartına da aykırı bulunmaktadır.

Sayıştay üyeliğinin bugün üçte iki oranında asli kaynağını teşkil eden Sayıştay meslek mensuplarından seçilen üyeleri, Sayıştay'ın denetim, inceleme ve yargılama fonksiyonu ile uyumlu "görevin gerektirdiği niteliklere sahip" ve "mesleğe ilişkin uygulama yeteneğini edinmiş" kişilerdir. Nitekim 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun dokuzuncu maddesine göre, Sayıştay denetçi yardımcılığına atabilmek için hukuk, siyasal bilgiler, iktisat fakülteleri ile iktisadi ve ticari ilimler akademilerinden birini bitirmiş olmak şart olduğu gibi, yapılacak yarışma sınavını da kazanmaları şarttır. Adaylık döneminde mesleki eğitim de gören denetçi yardımcılarının denetçi olarak atabilmeleri için, bu eğitim sonunda yapılacak sınavı da başarmaları ve bilgi çalışma ve ahlak bakımından elverişli görülmeleri gerekir. Raportör, uzman denetçi, başdenetçi ve denetçilerin tek kaynağı bu şekilde seçilen ve yetiştirilen denetçi yardımcılardır. Sayıştay Kanununun 4. maddesinin (B) bendinin (a) paragrafına göre de meslek mensuplarının Sayıştay üyeliğine seçilebilmesi için, birinci sınıfa ayrılmış, bu sınıfa ayrılma niteliklerini daha sonra kaybetmemiş ve bu sınıfta en az dört yıl görev yapmış olmaları da gereklidir.

Bir Sayıştay meslek mensubunun Sayıştay üyeliğine seçilebilmesi için, belli mesleki ve ahlaki niteliklere sahip olması ve meslekte en az 20 yıl çalışmış olması da gereklidir.

Bunun gibi, Sayıştay üyeliğinin bir diğer kaynağı olan Sayıştay Savcısı ve savcı yardımcılarının da aynı yüksek öğretim kurumlarından mezun olduktan sonra mali ve iktisadi konularla ilgili görevlerde en az on yıl başarı ile çalışmış olmaları da şarttır.

Sayıştay Savcısı ve yardımcılarını ve Sayıştay üyeliğinin üçte iki oranında asli kaynağını teşkil eden Sayıştay meslek mensupları hakkındaki bu düzenleme yukarıda açıkladığımız "hakimlik niteliği", "görevin gerektirdiği nitelikler" ile mesleğe ilişkin uygulama yeteneğini edinmiş bulunma" temel kurallarına uygun bulunmaktadır.

3. Sonuç itibarıyla; aynı niteliklerin Sayıştay meslek mensupları dışındaki üyeler için de aranması anayasal bir zorunluk olduğu halde, aramayan ve hatta bu niteliklere sahip olan bir kesimi kaynak dışına çıkaran 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun Sayıştay Birinci Başkanı ve üyelerinin niteliklerini düzenleyen 4. maddesini değiştiren 3677 sayılı Kanun'un 1. maddesinin

**Esas Sayısı : 1990/39**  
**Karar Sayısı: 1991/21**

Anayasa'nın kamu hizmetlerine girme hakkını düzenleyen 70. ve hakimlik mesleğini düzenleyen 140. ve Sayıştay'ı düzenleyen 160. maddelerine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

B- Görevin gerektirdiği nitelik, her görev, her meslek ve işte aranırken, Sayıştay'a üye seçiminde buna özen gösterilmemesi kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

C- 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 1260 sayılı Yasa'yla değişik maddesinde, Sayıştay üyesi olabilmenin genel ve özel koşulları sayılmıştır. Bu maddenin birinci fıkrasında sayılan yüksek öğretim kurumlarını bitirmek ve 10 yıllık hizmeti bulunmak genel koşul olarak öngörülmüştür. Bu genel koşulların arasında bitirilen yüksek öğretimin süresi belirtilmemiştir. Bu hükme göre yüksek öğretim süresi ne olursa olsun diğer koşulları taşıyan adayların üye seçilme hakkı bulunmaktadır.

832 sayılı Yasa'dan önce yürürlükte olan 2514 sayılı Divanı Muhasebat Kanunu üye olabilmek için yüksek öğrenim görmüş olma koşulunu da getirmemişti. Bu yüzden 832 sayılı Yasa'nın geçici 5. maddesine konulan bir hükümle 2514 sayılı Yasa ile kazanılan haklar saklı tutulmuştur.

832 sayılı Yasa'da belirtilen yüksek öğretim kurumları ile denkliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca onanmış diğer yüksek öğretim kurumlarından mezun olmayı yeterli görüp, ayrıca yüksek öğretimin süresi ile ilgili bir koşul getirmediği için 4 yıldan az süreli yüksek öğretim mezunu olanlara da üye seçilme hakkı tanınmıştır. Örneğin 3 yıl süreli Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nu bitirenler bu haktan yararlanmışlardır. Bu okullar sonradan 4 yıl süreli İktisadi ve Ticari ilimler Akademisi'ne dönüştürülmüşlerdir.

4 yıldan az süreli yüksek öğrenim görenler 832 sayılı Yasa'nın verdiği hakla defalarca seçimlere katılmışlar ve üye seçilmişlerdir. Yapılan 21.11. 1990 tarihli seçimde de bu gibiler üye olmuşlardır.

Daha sonra 832 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde 3677 sayılı Yasa'yla yapılan değişiklikler üye seçilebilmenin genel koşulları arasında "en az 4 yıllık yüksek öğrenimi bitirme" koşulu konulmuştur. Bu Yasakoyucunun tercih hakkının yansımasıdır. Değişiklikten sonra üye seçilme hakkını kazanmada bir koşul olarak öngörülmesinin hukuka aykırı bir yanı yoktur.

Ne var ki anılan hüküm 3677 sayılı Yasa'da bir geçici madde bulunmadığı için bu değişiklikten önce hakkı kazananlara da uygulanacaktır, işte bu yüzden 832 sayılı Yasa'nın 4. maddesine getirilen sözkonusu düzenleme "Kazanılmış hakların saklı olması" dolayısıyla "Hukuk Devleti" ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Bilindiği gibi Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik kararlarından (3.7. 1986 günlü, E. 1986/3, K. 1986/15 sayılı kararı, RG. 10.12.1986) Anayasa'nın 2. maddesinin "Hukuk Devleti olmayı" Cumhuriyetin nitelikleri arasında saydığı devlet faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygun olması için kazanılmış haklara saygı duyulmasının, gerektiği kabul edilmiştir."

Yine bu kararlarda kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olmasının gerektiği belirtilmiştir.

3677 sayılı Yasa değişikliğinden önce 832 sayılı Yasa'nın 4. maddenin yüksek öğrenim koşulunda süre getirmediğine ve bu nedenle birçok dört yıldan az süreli yüksek okulu bitirenler fiilen üye seçimlerine katıldıklarına göre üye seçimine aday olabilme ve katılma hakkı son değişiklikten önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş bir hak olmaktadır. Hukuki ifadesiyle bu hak bir kısım Sayıştay meslek mensubu için kazanılmış hak olmuştur.

3677 sayılı Yasa'nın 4. maddeye getirdiği "en az dört yıllık yüksek öğrenimi bitirmesi" biçimindeki düzenleme değişiklikten önce var olan hakkı bütün sonuçlarıyla kazanmış olanların "kazanılmış haklarını" ellerinden almaktadır.

Bu yüzden söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan Hukuk Devleti" ilkesine aykırı düşmektedir. Bu nedenle iptali gerekir.

### 3- Yasa'nın 2 nci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu:

A- Yukarıda sunduğumuz gibi Sayıştay bir yüksek mahkeme niteliğindedir. Bu nedenle Anayasa'nın 9., 138., 139., 140. maddelerindeki mahkeme bağımsızlığı, yargıç bağımsızlığı, yargı güvencesi, yargıcın Anayasa'ya kanunlara ve vicdani kanaatine göre karar vermesi gibi ana esaslar Sayıştay ve onun yargı görevi yapan mensupları için de geçerlidir.

Yukarıda 1. madde ile ilgili gerekçelerimizde belirtildiği gibi yargıçlık görevinin gerektirdiği niteliklere sahip olmayanlar arasından bir siyasi partinin çoğunluğunun tekeline olan seçimle Sayıştay gibi bir mahkemeye başkan seçilmesi Anayasa'nın 9., 138., 139. ve 140. maddelerindeki esaslarla bağdaşmaz.

Gerek bu nedenler ve gerekse "Konunun Analizi" başlığı altında sunduğumuz bölümlerde gösterilen nedenler karşısında Yasa'nın 2. maddesi Anayasa'nın belirtilen maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

Yine aynı madde ile Birinci Başkanın görev süresi dört yıl olarak belirlenmiştir. Birinci Başkanın, her dört yılda bir, bir siyasi parti çoğunluğunca seçilmesi, siyasi partinin seçilen başkan üzerindeki etkinliğini ve bu şahsın siyasi partiye bağımlılığını daha da arttıran ve pekiştiren bir düzenlemedir.

Bu açıdan da Yasa'nın bu maddesi Anayasa'nın 9., 138., 139 ve 140. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

Sayıştay'ın kendi başkanını kendisinin seçmesi esasını ortadan kaldırmaktadır. Mahkemenin kendi başkanını kendisinin seçmesi esas mahkeme-ve başkan için bir teminat, güvence esası oluşturmaktaydı. Bu madde bu esas ortadan kaldırdığı için de Anayasa'nın 9., 138., 139. ve 140. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

B- "Konunun Analizi" bölümünde gerekçesi ile birlikte sunulduğu gibi; Sayıştay hem bir yüksek mahkeme, hem de yürütmenin daha doğrusu siyasal iktidarın ve ona bağlı idarenin hesaplarını denetleyen bir denetim organıdır.

Böyle bir organın başkanının, yürütme organının bir başka deyişle siyasal iktidarın karşısında bağımsız, yansız ve güvenli olması gerekir.

Yine yukarıda da sunduğumuz gibi Sayıştay Birinci Başkanının, bu Yasa'nın 2. maddesindeki seçim sistemi, yargı görevi ve denetim görevini bağımsız, yansız ve güvenli biçimde yerine getirmeyi büyük ölçüde engelleyebilecek ve hatta ortadan kaldıracabilecek bir nitelik taşımaktadır.

Bir siyasi partinin inisiyatifi ve iradesi ile seçilerek, o siyasi partinin partizan emelleri ve siyasal amaçlarına aykırı davranabilmek her zaman olası değildir. Böyle bir organın kararları her zaman kuşku ile karşılanmak durumundadır.

Gerek bu nedenler gerekse daha yukarıki bölümlerde sunduğumuz durumlar karşısında Yasa'nın 2. maddesi Anayasa'nın 160. maddesine açıkça aykırıdır, iptali gerekir.

C- Bilindiği üzere; Anayasa'nın 6. maddesi: "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz" demektedir.

Yukarıda "Konunun Analizi" bölümünde ayrıntılı biçimde sunulduğu üzere Meclis komisyonları asli birtakım yetkilere sahip bulunmamaktadırlar.

Daha evvel çift meclisli sistemde Bütçe Komisyonu'na böyle bir işlev verilmesinin bir zorunluluktan doğduğunu da yukarıda sunmuştuk.

Belli bir sürede TBMM'nin Komisyon'da yapılan seçimi onamaması halinde, Komisyon'da yapılan seçimin kesinleşmesi gibi bir esasın getirilmesi, Komisyon'a Anayasa tarafından verilmemiş bir yetki kullandırmaktan başka bir şey değildir.

Bu nedenle ve "Konunun Analizi" bölümünde sunduğumuz durumlar karşısında Yasa'nın 2. maddesi Anayasa'nın 6. maddesine de aykırıdır, iptali gerekir.

#### 4- Yasa'nın 3. Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı:

Yasa'nın 3. maddesinde yukarıdaki bölümlerde de sunduğumuz gibi; "... başvuru süresinin bitiminden itibaren altmış gün içinde aday seçimini sonuçlandıramadığı takdirde, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu, Sayıştay Genel Kurulunca aday adaylıkları kabul edilmiş olanlar arasından seçimi doğrudan yapar, çalışmaya ara verme müddeti bu sürenin hesabında nazara alınmaz.

Boş üyelik sayısının altıdan fazla olması halinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu müracaatları kabul ederek seçimi doğrudan yapar. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunca yapılacak seçimde birinci fıkrada belirtilen oranlar aynen uygulanır. Seçim 5. madde esaslarına göre yapılır." denmektedir.

Görülüyor ki burada seçim yine bir siyasi partinin Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki çoğunluğunun tekeline bırakılmıştır.

Belli sürede seçimin gerçekleştirilmemesi gibi bir gerekçe ile seçim yetkisi Komisyon'a devredildiği gibi, boşalan üye sayısının altıdan fazla olması gibi anlamsız bir gerekçe ve durum nedeniyle de seçim yetkisi doğrudan Plan ve Bütçe Komisyonu'na terk edilmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu'nca yapılan seçim TBMM'nce iki ay içerisinde onaylanmadığı takdirde bu seçimin kesinleşeceği esası burada da geçerli olmaktadır.

A- "Konunun Analizi" bölümünde ayrıntılı biçimde vurguladığımız nedenlerle Sayıştay bir yüksek yargı organıdır. Bu nedenle gerek mahkeme bağımsızlığı ve gerekse yargı ve yargıç güvencesi, yargıcın Anayasa'ya, kanunlara ve vicdani kanaatine göre karar vermesi esasları Sayıştay ve onun yargı görevini yapan mensupları için de geçerlidir.

Yasa'nın 1. maddesinde ayrıntılı biçimde sunduğumuz üzere Sayıştay'ın görev alanına giren konularda yargıçlık görevinin gerektirdiği nitelikleri taşımayan insanlar arasından, doğrudan doğruya bir siyasi partinin iradesine, tekeline verilen bir seçim yoluyla seçim yapılması, seçileni o siyasi partinin partizan emellerine ve siyasal amaçlarına her zaman karşı koymasını, dürüst ve objektif, yansız ve güvenli davranmasını engelleyen, zaafa uğratan bir etki yapacaktır. En azından kuşku uyandırarak yargıya güveni sarsacaktır.

Gerek "Konunun Analizi" bölümünde ve gerekse bir önceki bölümde sunduğumuz gerekçeler, bu bölümde sunduğumuz nedenler karşısında Yasa'nın 3. maddesi tümüyle Anayasa'nın 9., 138., 139. ve 140. maddelerine aykırı sonuçlar doğuracağından maddenin iptali gerekir.

B- Yasa'nın 2. maddesinin Anayasa'nın 160. maddesine aykırılık bölümünde, "Konunun Analizi" bölümünde sunduğumuz gerekçeler tümüyle burada da aynen geçerli bulunmaktadır. Bu şekilde bir seçim sistemi ile gelen kişi yürütme karşısında kendisinden beklenen yansızlığı, bağımsızlığı ve objektif davranışı her zaman gösteremeyecektir. Yargı görevini, yargıçlık mesleğinin gereklerine göre yerine getiremeyecektir.

Etkili ve gerçekçi bir denetim yapma azmi ve moralini her zaman bulamayacak veya bulamama durumunda kalabilecektir.

"Konunun Analizi" bölümünde sunduğumuz nedenlerle, Yasa'nın 2. maddesine ilişkin bölümde sunduğumuz durumlar ve bu bölümde gösterdiğimiz gerekçeler karşısında Yasa'nın 3. maddesinin tamamı Anayasa'nın 160. maddesine açıkça aykırıdır.

Bu nedenle Yasa'nın 3. maddesinin iptali gerekir.

C-. Yukarıdaki bölümlerde gerek "Konunun Analizi" ve gerekse bir önceki maddenin iptal gerekçesinde de belirttiğimiz üzere, Meclis komisyonları asli bir takım yetkilere sahip bulunmamaktadır. Sayıştay gibi bir yüksek yargı organına Komisyon'ca seçim yapılması ve Meclis'ce onanmaması halinde bu seçimlerin kesinleşmesi Komisyon'a bir asli yetki verilmiş olduğunun açık göstergesini oluşturmaktadır.

Yukarıdan beri sunulan nedenler karşısında Yasa'nın 3. maddesi Anayasa'nın 6. maddesine de aykırıdır, iptali gerekir.

5- Yasa'nın Geçici 1 inci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı:

Yasa'nın geçici 1. maddesi, Yasa'nın 2. ve 3. maddelerindeki tüm Anayasa'ya aykırılıkları içermektedir.

Bu aykırılık ve gerekçeleri dilekçemizin bu bölümünde de tekrarlara meydan vermemek amacıyla burada yazmıyoruz.

Gerek "Konunun Analizi" bölümünde, gerek Yasa'nın 2. ve 3. maddelerinin Anayasa'ya aykırılığını belirttiğimiz bölümlerde ileri sürülen nedenler karşısında Yasa'nın geçici 1. maddesinin tümü Anayasa'nın 2., 6., 9., 138., 139., 140. ve 160. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

6- Yasa'nın 1, 2., 3. ve Geçici 1. Maddelerinin Anayasa'nın 146. ve 160. Maddelerine Aykırılıkları :

İktidarın hesaplarını denetlemek ve gerektiğinde kesin hüküm oluşturmakla görevli olan Sayıştay'ın belli bir siyasal eğilime göre yönlendirilmesi, tarafsızlığını koruyamayacak bir yapıya kavuşturulmasının başkaca sakıncalı sonuçları da doğurmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin kuruluşunda, Sayıştay kontenjanından seçilecek bir üye, Sayıştay Genel Kurulu'nda kendi başkan ve üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğu ile belirleyeceği üç aday arasından Cumhurbaşkanınca belirlenmektedir. Böylece Anayasa Mahkemesi'nin bünyesine Bütçe Komisyonu aracılığı ile partizan atamaların seçim yoluyla yapılmasına yol açan sonuçları da mevcuttur. Sayıştay Birinci başkanlığı ve üyeliği için aranan nitelikler arasında görevin gerektirdiği niteliklerle bağdaşmayan nitelikler bulunduğunu Yasa'nın 1. maddesinin aykırılığı bölümünde ayrıntılı bir biçimde sunmuştuk. Bunlar arasında bakanlık görevinde bulunmuş olma koşulunun getirildiği dikkate alınır, çok kısa bir süre için güvenoyu alamamış bir hükümette bakan olmuş birinin de, tamamen siyasi nitelik taşıyan bir görevden Sayıştay Başkan ve üyeliğine seçilebilme yolunun açılması Sayıştay'ın fonksiyonu ile hiçbir şekilde bağdaştırılamadığı gibi bu nitelikten yararlanarak Sayıştay'a seçilen birinin daha sonra Anayasa Mahkemesi üyeliğine atanabilme olanağına kavuşturulmasının sakıncaları daha da büyüktür. Yukarıda Sayıştay için belirttiğimiz sakıncalar bu kez Anayasa Mahkemesi ve bu yolla buraya atanan üyeler için de söz konusu olacaktır. Görevin gerektirdiği niteliğe sahip olmadan bir partinin tekelinde olan bir seçimle göreve gelme ve hele hele bakanlık yapan bir şahsın böyle bir göreve gelmesi dolaylı bir biçimde de olsa Anayasa'nın 146. maddesine ve doğrudan doğruya olarak da Anayasa'nın 160. maddesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle Yasa'nın 1., 2., 3. ve geçici 1. maddeleri Anayasa'nın 146. maddesine de aykırıdır, iptali gerekir.

7- Yasa'nın 2. ve 3. Maddeleriyle Geçici 1. Maddesinin Anayasa'nın 6. ve 87. Maddelerine Aykırılığı:

Anayasa'nın 87. maddesi TBMM'nin görev ve yetkilerini tek tek saymıştır. Gerek bu maddede ve gerekse Anayasa'nın diğer maddelerinde TBMM'ne yargı organlarına daha doğrusu Sayıştay'a üye seçme görevi ve yetkisi verilmemiştir. Anayasa'nın 6. maddesi; "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz" demektedir. Yasa'nın anılan maddeleri yani 2., 3. ve geçici 1. maddesi bu açıdan Anayasa'nın 6. ve 87. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

8- Yasa'nın 2., 3. Maddeleriyle Geçici 1. Maddesinin Anayasa'nın 2., 7. ve 9. Maddelerine Aykırılığı ve Gerekçesi :

A- Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında ifade edildiği gibi (13.4.1971, E. 1970/3, K. 1971/38 sayılı kararda olduğu gibi) yargı bağımsızlığı, yargıç güvencesiyle mahkemelerin donatılmaları konusundaki anayasal kurallar, Anayasa'nın 2. maddesiyle belirtilen devletin bir "Hukuk Devleti" olduğu ilkesinin vazgeçilmez öğelerindendir. Hukuk devletinde üstün olan, etkin ve egemen olan hukuktur. Yargı denetimi olmayan veya bu denetimin zedelendiği veya

**Esas Sayısı : 1990/39**  
**Karar Sayısı: 1991/21**

zaafa düşürülmüş olduğu bir durumda hukukun üstünlüğünden ve hukuktan söz etmek olası değildir.

Bu nedenle yukarıdan beri sunduğumuz gerekçeler göstermektedir ki, Yasa'nın anılan maddeleriyle getirilen sistem mahkeme bağımsızlığını, yargıç güvencesini geniş ölçüde zedeleyen bir sistem getirmektedir.

Bu maddeler bu açıdan Anayasanın 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedirler.

B- Anayasamız, hukuk devletinin esasını oluşturan ve Devleti "Hukuk Devleti" yapan kuvvetler ayrılığı ilkesine de sistemi içerisinde yer vermiştir. Bu nedenle 7. madde ile yasama yetkisini TBMM'ne verdiği gibi, yargı yetkisini de bağımsız mahkemelere vermiştir.

TBMM'nin yargı organına görevli seçmesi ve hele hele TBMM'nde iktidar olan bir siyasal partiye dilediği şahsı seçme yetkisini kullanarak görevli seçmesi Anayasamızda mevcut olan kuvvetler ayrılığı ilkesine de aykırıdır. Bu nedenle "Hukuk Devleti" anlayışı ve hukukun üstünlüğü ile bağdaşmamaktadır.

Sunulan bu durumlar karşısında Yasa'nın 2., 3. ve geçici 1. maddeleri bu açıdan da Anayasa'nın 2., 7. ve 9. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir.

**9- Sonuç ve İstem:**

Resmi Gazete'nin 3 Kasım 1990 gün ve 20684 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe giren 3677 numaralı ve 1.11.1990 kabul tarihli "21.2.1967 Tarih ve 832 Sayılı Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun"un L, 2., 3. ve geçici 1. maddesi tümüyle Anayasa'nın 2., 6., 7., 9., 10., 70., 87., 138., 139., 140., 146. ve 160. maddelerine dilekçe metninde gösterilen nedenlerle aykırı bulunduğundan iptal edilmelerine karar verilmesini Sosyaldemokrat Halkçı Parti (Anamuhalefet Partisi) TBMM Grubu adına Grup Başkan olarak arz ve talep ederim."